

Preventívne opatrenia v štátnej službe a ich presah do práv držiteľov zbrojných preukazov

Anotácia: Článok sa zaoberá problematikou preventívnych opatrení v štátnej službe policajtov a ich presahom do právnej sféry držiteľov zbrojných preukazov. Pozornosť sa sústreďuje najmä na proces odobratia služobnej zbrane, oznámenie nadriadeného o zmenách v spôsobilosti policajta a následné správne konanie o odňatí zbrojného preukazu. Autor analyzuje právnú povahu jednotlivých krokov tohto procesu a poukazuje na nejasné rozhranie medzi služobnoprávnymi a správnoprávnymi mechanizmami ochrany verejného záujmu. Osobitná pozornosť je venovaná dôkaznej hodnote oznámenia nadriadeného, využívaniu kontrolného psychologického vyšetrenia a povinnosti správneho orgánu zabezpečiť odborné posúdenie psychickej spôsobilosti. Článok identifikuje viaceré systémové nedostatky existujúcej právnej úpravy a aplikačnej praxe, ktoré môžu viesť k oslabeniu procesných práv dotknutých osôb. V kontexte princípu proporcionality je rozpracovaná kolízia verejného a súkromného záujmu pri rozhodovaní o zbrojných preukazoch. Záver článku obsahuje odborné stanoviská a návrhy legislatívnych riešení *de lege ferenda* zamerané na posilnenie právnej istoty a zákonnosti rozhodovania.

Kľúčové slová: kolízia verejného a súkromného záujmu, kontrolné psychologické, vyšetrenie, Policajný zbor, preventívne opatrenia, pribratie znalca, správne konanie, štátna služba, zbrojný preukaz, zbrane a strelivom, znalecké dokazovanie.

Úvod

Držba a nosenie strelných zbraní predstavujú v právnom poriadku Slovenskej republiky oblasť, v ktorej sa mimoriadne intenzívne stretáva verejný záujem na ochrane bezpečnosti so subjektívnymi právami jednotlivca. Zbrojný preukaz ako individuálny správny akt oprávňujúci fyzickú osobu držať alebo nosiť strelnú zbraň je výrazom tejto rovnováhy, pričom jeho vydanie, držba aj odňatie podliehajú prísne regulovanému zákonnému režimu.

Osobitné postavenie v tomto systéme zaujíma príslušník Policajného zboru, ktorý môže byť súčasne držiteľom zbrojného preukazu na civilné účely. Právna úprava v § 17 ods. 5 zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 190/2003 Z. z.“ a „zákon o strelných zbraniach a strelive“) zavádza vo vzťahu k tejto skupine osôb osobitný mechanizmus preukazovania bezúhonnosti, spoľahlivosti a zdravotnej a psychickej spôsobilosti prostredníctvom potvrdenia nadriadeného s personálnou právomocou. Tento osobitný režim však vyvoláva viacero aplikačných otázok, najmä v situáciách, keď vzniknú pochybnosti o spôsobilosti policajta na výkon štátnej služby alebo na používanie služobnej zbrane.

V aplikačnej praxi dochádza k situáciám, v ktorých je policajtovi najskôr odobratá služobná zbraň ako preventívne opatrenie podľa interných predpisov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky¹, následne nadriadený oznámi správne orgánu zmeny majúce za následok stratu psychickej spôsobilosti a správny orgán začne konanie o odňatí zbrojného preukazu. Tento postup otvára zásadné otázky týkajúce sa právnej povahy oznámenia nadriadeného, rozsahu voľnej správnej úvahy správneho orgánu, ako aj vzťahu medzi služobnoprávnymi a správnoprávnymi mechanizmami ochrany verejného záujmu.

Cieľom tohto článku je analyzovať jednotlivé fázy uvedeného procesu, identifikovať sporné body existujúcej právnej úpravy a aplikačnej praxe a na tomto základe formulovať návrhy legislatívnych riešení, ktoré by zabezpečili právnú istotu, ochranu verejného záujmu a zároveň rešpektovanie základných práv dotknutých osôb.

¹ Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 152/2023 o pridelovaní, nosení, ukladaní a zabezpečení zbraní a nábojov.

Zbrojný preukaz a osobitné postavenie príslušníka Policajného zboru

Zbrojný preukaz predstavuje individuálny správny akt, ktorým štát oprávňuje fyzickú osobu na držbu alebo nosenie strelných zbraní a streliva za presne vymedzených podmienok.² Právny režim zbrojného preukazu je upravený zákonom č. 190/2003 Z. z., ktorý vychádza z princípu, že držba zbrane nie je subjektívnym právom, ale výnimkou zo všeobecného zákazu podmienenou splnením zákonom ustanovených predpokladov.

Medzi základné podmienky vydania a držby zbrojného preukazu patrí bezúhonnosť, spoľahlivosť, odborná spôsobilosť, zdravotná spôsobilosť a psychická spôsobilosť. Tieto podmienky musia byť splnené nielen v čase vydania zbrojného preukazu, ale aj počas celej doby jeho platnosti, pričom zákon výslovne zakotvuje oprávnenie správneho orgánu preskúmať ich splnenie v prípade vzniku dôvodných pochybností.³

Osobitné postavenie v systéme regulácie zbraní zaujímajú osoby, ktoré sú v čase podania žiadosti príslušníkmi ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, Slovenskej informačnej služby alebo Národného bezpečnostného úradu. Vo vzťahu k týmto osobám zákonodarca v § 17 ods. 5 zákona č. 190/2003 Z. z. zaviedol osobitný mechanizmus preukazovania splnenia zákonných podmienok, podľa ktorého sa bezúhonnosť, spoľahlivosť, zdravotná a psychická spôsobilosť preukazujú písomným potvrdením nadriadeného s personálnou právomocou.⁴

Zmyslom tohto osobitného režimu je predovšetkým eliminácia duplicity posudzovania spôsobilosti u osôb, ktoré už prešli náročným výberovým a posudzovacím procesom v rámci služobného pomeru. Zákonodarca tým sleduje racionalizáciu administratívnych postupov, nie však vytvorenie trvalého zvýhodnenia príslušníkov Policajného zboru oproti ostatným držiteľom zbrojných preukazov. Uvedené potvrdenie nadriadeného má preto svoje opodstatnenie najmä v štádiu vydania zbrojného preukazu, keď reflektuje aktuálny stav posúdenia spôsobilosti policajta na výkon služby.

Zákonná úprava však súčasne ukladá nadriadenému, aby policajnému útvaru, ktorý zbrojný preukaz vydal, bezodkladne oznámil zmeny, ktoré majú za následok stratu niektorej zo zákonom požadovaných podmienok. Toto oznámenie má významný dopad na ďalší procesný postup správneho orgánu, avšak jeho právna povaha a účinky nie sú v zákone výslovne definované ako dôkaz o strate spôsobilosti.

Rozlíšenie medzi procesom vydania zbrojného preukazu a jeho následnou držbou má zásadný význam z hľadiska zachovania rovnosti v právach a povinnostiach jednotlivých držiteľov zbraní. Po vydaní zbrojného preukazu sa na príslušníka Policajného zboru vzťahujú rovnaké zákonné podmienky ako na ostatných držiteľov vrátane možnosti preskúmania psychickej spôsobilosti podľa § 20 ods. 7 zákona č. 190/2003 Z. z. v prípade vzniku dôvodných pochybností. Tento výklad je v súlade aj s aktuálnou metodickou líniou Prezídia Policajného zboru, ktorá výslovne zdôrazňuje, že osobitný režim potvrdenia nadriadeného nemožno chápať

² § 15 ods. 1 zákona č. 190/2003 Z. z.: *zbrojný preukaz je verejná listina, ktorá fyzickú osobu oprávňuje držať alebo nosiť zbraň a strelivo v rozsahu ustanovenom pre jednotlivé skupiny zbrojného preukazu.*

³ § 16 zákona č. 190/2003 Z. z.

⁴ Podľa § 17 ods. 5 zákona o strelných zbraniach a strelive žiadateľ, ktorý je v čase podania žiadosti príslušníkom ozbrojených síl Slovenskej republiky vykonávajúci profesionálnu službu, príslušníkom ozbrojeného bezpečnostného zboru, ozbrojeného zboru, Slovenskej informačnej služby alebo Národného bezpečnostného úradu, predkladá písomné potvrdenie nadriadeného s personálnou právomocou (ďalej len „nadriadený“), ktorým sa osvedčuje bezúhonnosť a spoľahlivosť žiadateľa a jeho zdravotná spôsobilosť a psychická spôsobilosť používať služobnú zbraň. Nadriadený je povinný policajnému útvaru, ktorý zbrojný preukaz vydal, bezodkladne oznámiť zmeny, ktoré majú za následok stratu bezúhonnosti, spoľahlivosti, zdravotnej spôsobilosti alebo psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu

ako trvalé oslobodenie policajta od preukazovania psychickej spôsobilosti počas celej doby držby zbrojného preukazu.⁵

V aplikačnej praxi však dochádza k situáciám, v ktorých sa osobitné postavenie policajta ako držiteľa zbrojného preukazu stáva zdrojom interpretačných nejasností. Najmä v prípadoch, keď je policajtovi v rámci služobného pomeru odobratá služobná zbraň a nadriadený oznámi správne orgánu zmeny v jeho spôsobilosti, vzniká otázka, do akej miery je správny orgán viazaný obsahom takéhoto oznámenia a aký rozsah dokazovania je povinný vykonať pred zásahom do práv vyplývajúcich zo zbrojného preukazu.

Odobratie služobnej zbrane podľa interných predpisov

Odobratie služobnej zbrane policajtovi predstavuje špecifický zásah do výkonu štátnej služby, ktorý sa realizuje výlučne v rovine služobno-právnych vzťahov. Nejde o rozhodovanie v správnom konaní ani o konanie vo veciach služobného pomeru, ale o interné opatrenie riadiacej povahy, ktorého účelom je bezprostredná ochrana verejného záujmu, bezpečnosti a riadneho výkonu štátnej služby.⁶ Právnym základom takéhoto postupu sú interné predpisy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, predovšetkým Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 152/2023 o prideľovaní, nosení, ukladaní a zabezpečení zbraní a nábojov.

Interné predpisy upravujú odobratie služobnej zbrane ako preventívne opatrenie, ktoré môže nadriadený uplatniť v prípadoch, keď existujú dôvodné pochybnosti o schopnosti policajta bezpečne a zodpovedne manipulovať so zbraňou. Tieto pochybnosti môžu vyplývať z rôznych okolností, ako sú zmeny v správaní policajta, podozrenie na zníženie psychickej stability, narušenie služobnej disciplíny alebo iné skutočnosti, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť policajta samotného, jeho kolegov alebo tretích osôb.⁷

Z hľadiska právnej povahy ide o opatrenie dočasného charakteru, ktorého cieľom nie je sankcionovať policajta ani prejedukovať záver o jeho psychickej alebo zdravotnej nespôsobilosti. Odobratie služobnej zbrane samo osebe neznamená konštatovanie straty spôsobilosti na výkon štátnej služby ani na držbu zbrane v civilnom režime. Ide o predbežný zásah, ktorý má vytvoriť priestor na preverenie existujúcich pochybností a na prijatie ďalších primeraných opatrení v rámci služobného pomeru.

Významným aspektom odobratia služobnej zbrane je skutočnosť, že interné predpisy spravidla formulujú dôvody tohto opatrenia pomerne všeobecne. Nadriadenému je priznaná určitá miera uváženia, ktorá má umožniť pružnú reakciu na situácie, ktoré nemožno vopred taxatívne vymedziť. Táto flexibilita však súčasne zvyšuje riziko nejednotnej aplikačnej praxe a

⁵ Usmernenie Odboru dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru č. PPZ-ODE-2025/020867/062 k postupu správneho orgánu pri preverovaní psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu, ktorý je zároveň príslušníkom Policajného zboru

⁶ KRAVÁR, R. *Zákon o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru*, s. 54, ISBN 978-80-8155-090-4

⁷ Čl. 9 ods. 3 Nariadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 152/2023 o prideľovaní, nosení, ukladaní a zabezpečení zbraní a nábojov:

Bezprostredne nadriadený bez zbytočného odkladu odoberie policajtovi osobnú zbraň s palebným priemerom v prípadoch:

- a) dočasnej neschopnosti na výkon štátnej služby pre chorobu alebo úraz dlhšej ako 6 mesiacov;
- b) dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby, 27);
- c) ak nadriadenému oznámi určený lekár 28) alebo služobný posudkový lekár, 29) že policajt je nespôsobilý na držanie alebo nosenie strelnej zbrane a streliva;
- d) ak je jeho schopnosť na plnenie služobnej činnosti znížená požitím návykovej látky, 30) liekov, rozrušením a podobne;
- e) ak bolo začaté konanie o jeho prepustení zo služobného pomeru, 31) alebo
- f) aby zabránil v konaní policajtovi, u ktorého možno na základe zistených skutočností očakávať útok na život, zdravie, slobodu alebo zvlášť závažný útok na ľudskú dôstojnosť ohrozenej osoby.

vytvára priestor pre rozličný výklad pojmov, ako sú „odôvodnené pochybnosti“ alebo „zníženie duševnej spôsobilosti“.

Osobitnú pozornosť si zaslúži vzťah medzi odobratím služobnej zbrane a povinnosťou nadriadeného oznámiť zmeny v spôsobilosti policajta správneho orgánu podľa § 17 ods. 5 zákona č. 190/2003 Z. z. V aplikačnej praxi totiž často dochádza k tomu, že samotné odobratie služobnej zbrane sa automaticky považuje za dostatočný dôvod na oznámenie straty psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu. Takýto postup však vyvoláva zásadné právne otázky týkajúce sa hraníc právomoci nadriadeného a povahy skutkových zistení, ktoré majú byť predmetom oznámenia.

Odobratie služobnej zbrane je založené na preventívnom princípe a na existencii pochybností, nie na jednoznačnom odbornom závere. Naproti tomu oznámenie nadriadeného o zmenách, ktoré majú za následok stratu psychickej spôsobilosti, implicitne predpokladá kvalifikované posúdenie zdravotného alebo psychického stavu policajta. Ak sa tieto dva inštitúty v aplikačnej praxi stotožnia, dochádza k nebezpečnému posunu od preventívneho opatrenia k faktickému prejedikovaniu straty spôsobilosti bez existencie odborného podkladu.

Z tohto pohľadu je potrebné zdôrazniť, že interné predpisy nemôžu rozširovať ani nahrádzať zákonnú úpravu podmienok držby zbrojného preukazu. Hoci môžu upravovať postupy nadriadených v rámci riadiacej činnosti, nemôžu zakladať nové právne následky v oblasti správneho práva. Ak by sa odobratie služobnej zbrane považovalo za automatický dôkaz straty psychickej spôsobilosti na účely správneho konania, išlo by o neprípustný presah internej normotvorby do oblasti, ktorá je vyhradená zákonu.

Význam odobratia služobnej zbrane preto spočíva predovšetkým v jeho signalizačnej funkcii. Ide o impulz, ktorý môže, ale nemusí viesť k ďalším krokom, ako je iniciovanie psychologického vyšetrenia alebo oznámenie správneho orgánu. Samotné odobratie zbrane však nemôže nahradiť procesné dokazovanie ani odborné posúdenie psychickej spôsobilosti policajta. Tento záver je v súlade aj s právnym názorom, podľa ktorého otázka psychickej spôsobilosti má výlučne odborný charakter a nemôže byť riešená domnienkami alebo administratívnymi skratkami v inom ako správnom konaní, ktorého predmetom je posudzovanie zákonných podmienok nosenia a držby strelných zbraní a streliva.

V kontexte ochrany práv policajta je zároveň nevyhnutné vnímať odobratie služobnej zbrane ako opatrenie, ktoré má byť primerané, časovo obmedzené a transparentne odôvodnené. Absencia jasných procesných pravidiel v interných predpisoch môže viesť k situáciám, v ktorých sa preventívne opatrenie fakticky mení na dlhodobý zásah do práv policajta bez existencie následného odborného alebo zákonného posúdenia jeho spôsobilosti. Práve tieto aplikačné nedostatky sa následne premietajú aj do problémov v správnom konaní o odňatí zbrojného preukazu, ktorým sa venujú nasledujúce časti článku.

Oznámenie nadriadeného o zmenách v spôsobilosti policajta

Oznámenie nadriadeného s personálnou právomocou o zmenách, ktoré majú za následok stratu bezúhonnosti, spoľahlivosti, zdravotnej alebo psychickej spôsobilosti policajta, predstavuje osobitný právny inštitút upravený v § 17 ods. 5 zákona č. 190/2003 Z. z. Jeho význam spočíva v zabezpečení informačného toku medzi služobnoprávnou rovinou výkonu štátnej služby a správno-právnou rovinou rozhodovania o zbrojnom preukaze. Ide o mechanizmus, ktorým zákonodarcu reaguje na špecifické postavenie policajta ako osoby, ktorá je oprávnená nosiť a používať zbraň v rámci výkonu štátnej služby, a súčasne môže byť držiteľom zbrojného preukazu aj na civilné účely.

Zákonná úprava však výslovne nedefinuje právnu povahu takéhoto oznámenia ani jeho dôkaznú silu v správnom konaní. Z jazykového aj systematického výkladu § 17 ods. 5 zákona č. 190/2003 Z. z. vyplýva, že ide predovšetkým o notifikačný úkon, ktorého účelom je upozorniť správny orgán na existenciu skutočností, ktoré môžu mať význam pre ďalšie

posudzovanie splnenia zákonných podmienok držby zbrojného preukazu. Samotné oznámenie však nepredstavuje odborné posúdenie psychickej alebo zdravotnej spôsobilosti v zmysle zákona a nemôže automaticky nahradiť dokazovanie v správnom konaní.

V aplikačnej praxi sa však možno stretnúť s tendenciou prisudzovať oznámeniu nadriadeného charakter takmer determinujúceho podkladu, na základe ktorého správny orgán bez ďalšieho dokazovania začína a vedie konanie o odňatí zbrojného preukazu. Takýto prístup je problematický najmä v situáciách, keď oznámenie vychádza výlučne z preventívnych opatrení prijatých v rámci služobného pomeru, ako je odobratie služobnej zbrane, bez existencie konkrétneho odborného záveru o strate psychickej spôsobilosti.

Protestná prax prokuratúry poukazuje na to, že nadriadený policajt nie je orgánom oprávneným autoritatívne konštatovať stratu psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu.⁸ Otázka psychickej spôsobilosti má zásadne odborný charakter a jej posúdenie patrí do pôsobnosti kvalifikovaných odborníkov, nie do rámca riadiacej činnosti nadriadeného v služobnom pomere. Ak nadriadený v oznámení uvedie, že policajt stratil psychickú spôsobilosť bez toho, aby bol tento záver podložený odborným posudkom, ide o prekročenie hraníc zákonom zverenej právomoci

Z pohľadu správneho práva je preto nevyhnutné rozlišovať medzi pochybnosťou o spôsobilosti a záverom o jej strate. Oznámenie nadriadeného môže legitímne založiť pochybnosť, ktorá je impulzom pre ďalšie procesné kroky správneho orgánu, nemôže však samo osebe nahradiť výsledok dokazovania. Správny orgán je povinný posúdiť obsah oznámenia individuálne, v kontexte ostatných dostupných podkladov, a rozhodnúť, či sú splnené podmienky na začatie správneho konania z úradnej povinnosti.

Osobitne problematická je aplikačná prax, v ktorej sa oznámenie nadriadeného chápe ako *ex lege* podklad, ktorý správny orgán musí bez ďalšej úvahy akceptovať. Takýto výklad je v rozpore so základnými zásadami správneho konania, najmä so zásadou materiálnej pravdy a zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Správny orgán nemôže rezignovať na vlastnú zodpovednosť za zistenie skutkového stavu a preniesť ju na nadriadeného policajta, ktorého postavenie v danom procese je odlišné od postavenia orgánu verejnej správy rozhodujúceho o právach a povinnostiach fyzickej osoby.

Význam oznámenia nadriadeného spočíva predovšetkým v jeho signalizačnej a iniciačnej funkcii. Má upozorniť správny orgán na potenciálne riziká a umožniť mu reagovať v súlade so zákonom, nie však nahradiť zákonom predpokladané procesné postupy. Ak by sa oznámeniu priznal charakter automatického dôvodu na odňatie zbrojného preukazu, došlo by k neprimeranému oslabeniu procesných práv dotknutej osoby a k vytvoreniu priestoru pre svojvoľné zásahy do jej právneho postavenia.

Uvedené závery nachádzajú oporu aj v aktuálnej metodickej línii Prezídia Policajného zboru, ktorá výslovne zdôrazňuje, že oznámenie nadriadeného o vzniku pochybností o psychickej spôsobilosti má iba notifikačný charakter a správny orgán je povinný vykonať vlastné preverenie a dokazovanie vrátane možnosti vyzvať držiteľa zbrojného preukazu na predloženie psychologického posudku podľa § 20 ods. 7 zákona č. 190/2003 Z. z.⁹

Práve nejednoznačné chápanie právnej povahy oznámenia nadriadeného tvorí jeden z kľúčových sporných bodov existujúcej právnej úpravy a aplikačnej praxe. Tento problém sa následne premieta do samotného postupu správneho orgánu v konaní o odňatí zbrojného preukazu.

⁸ Protest prokurátora Kd 226/24-3300-14 zo dňa 15. 11. 2024 proti rozhodnutiu Krajského riaditeľstva PZ v Trenčíne, Odboru poriadkovej polície, č. KRPZ-TN-OPP-13-009/2024-DZ zo dňa 09.08.2024.

⁹ Usmernenie Odboru dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru č. PPZ-ODE-2025/020867/062 k postupu správneho orgánu pri preverovaní psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu, ktorý je zároveň príslušníkom Policajného zboru

Postup správneho orgánu pri pochybnostiach o spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu

Vznik pochybnosti o splnení zákonných podmienok držby zbrojného preukazu predstavuje z hľadiska správneho práva rozhodujúci procesný moment, ktorý zakladá oprávnenie, ale zároveň aj povinnosť správneho orgánu konať v súlade so zásadami správneho konania. Zákon č. 190/2003 Z. z. v § 20 ods. 7 výslovne upravuje postup policajného útvaru v prípade, ak vznikne odôvodnená pochybnosť o zdravotnej alebo psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu, a to bez ohľadu na dôvod, z ktorého táto pochybnosť vznikla. Správny orgán je v takom prípade oprávnený vyzvať držiteľa zbrojného preukazu na predloženie nového lekárskeho alebo psychologického posudku v určenej lehote, pričom zákon spája s nesplnením tejto povinnosti právnu domnienku straty spôsobilosti. Tento mechanizmus predstavuje výnimočný zásah do právnej sféry jednotlivca, a preto musí byť aplikovaný reštriktívne a v súlade s procesnými garanciami vyplývajúcimi zo správneho poriadku.¹⁰

Osobitná zložitosť nastáva v prípadoch, keď je držiteľom zbrojného preukazu príslušník Policajného zboru a pochybnosť o jeho spôsobilosti vychádza z oznámenia nadriadeného podľa § 17 ods. 5 zákona č. 190/2003 Z. z. V aplikačnej praxi dochádza k nejednotnému výkladu vzťahu medzi týmito dvoma ustanoveniami, čo má zásadný vplyv na procesný postup správneho orgánu. Kým § 17 ods. 5 upravuje osobitný režim preukazovania spôsobilosti pri vydaní zbrojného preukazu, § 20 ods. 7 predstavuje všeobecný nástroj preverovania spôsobilosti počas jeho držby.

Správny orgán je povinný v každom jednotlivom prípade posúdiť, či oznámenie nadriadeného zakladá iba pochybnosť o spôsobilosti alebo už existujú konkrétne a preskúmateľné podklady, ktoré by mohli odôvodniť záver o jej strate. Automatické stotožnenie oznámenia nadriadeného so stratou psychickej spôsobilosti je v rozpore s povahou správneho konania, v ktorom musí byť skutkový stav zistený spoľahlivo a bez dôvodných pochybností. Tento záver opakovane zdôrazňuje aj protestná prax prokuratúry, podľa ktorej oznámenie nadriadeného nemôže nahradiť odborné posúdenie psychickej spôsobilosti a správny orgán ním nie je viazaný

Z hľadiska procesného postupu je nevyhnutné zdôrazniť, že správny orgán nesmie rezignovať na vlastnú dôkaznú iniciatívu. Povinnosť zistiť presne a úplne skutočný stav veci vyplýva zo zásady materiálnej pravdy a nemožno ju obísť ani v situáciách, keď správny orgán disponuje oznámením iného orgánu verejnej moci. Oznámenie nadriadeného je len jedným z možných podkladov rozhodnutia a musí byť hodnotené v súvislosti s ostatnými dôkazmi, vrátane odborných posudkov.

V aplikačnej praxi sa ako problematický javí postup, pri ktorom správny orgán vyzýva policajta – držiteľa zbrojného preukazu – na predloženie potvrdenia nadriadeného o psychickej spôsobilosti, a to aj po vzniku pochybností o tejto spôsobilosti. Takýto postup vytvára vnútorný rozpor, keďže nadriadený, ktorý oznámil zmeny majúce za následok stratu spôsobilosti, nemôže súčasne poskytovať potvrdenie o jej existencii. Výsledkom je procesná situácia, v ktorej držiteľ zbrojného preukazu objektívne nemá možnosť splniť uloženú povinnosť, čo je v rozpore so zásadou spravodlivého procesu. Ďalším sporným bodom je aplikácia právnej domnienky straty psychickej spôsobilosti v prípade, ak policajt nepredloží požadovaný posudok v stanovenej lehote. Táto domnienka má charakter výnimočného zákonného následku a jej použitie musí byť striktné viazané na splnenie všetkých procesných podmienok, vrátane jasného a zrozumiteľného poučenia o následkoch nečinnosti. Ak správny orgán vychádza

¹⁰ Podľa § 20 ods. 7 zákona o strelných zbraniach a streľive ak vznikne odôvodnená pochybnosť o zdravotnej spôsobilosti alebo psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu, policajný útvar, ktorý vydal zbrojný preukaz, je oprávnený od neho požadovať v určenej lehote predloženie nového lekárskeho posudku alebo nového psychologického posudku; ak tak neurobí, má sa za to, že stratil zdravotnú spôsobilosť alebo psychickú spôsobilosť

z nejednoznačnej výzvy alebo požiadavky, ktorú držiteľ zbrojného preukazu nemôže objektívne splniť, nemožno domnienku straty spôsobilosti považovať za legitímne uplatnenú.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na aktuálne metodické usmernenie Prezídia Policajného zboru, ktoré výslovne zdôrazňuje povinnosť správneho orgánu vykonať vlastné preverenie psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu a pripúšťa možnosť zohľadniť aj civilný psychologický posudok, pokiaľ preukazuje zachovanie psychickej spôsobilosti. Tento prístup reflektuje základnú zásadu, podľa ktorej psychický stav osoby môže posudzovať výlučne oprávnený odborník, nie nadriadený v rámci riadiacej činnosti¹¹

Procesné pochybenia správneho orgánu v konaniach o odňatí zbrojného preukazu policajtovi tak často pramenia z nejasného rozhrania medzi služobno-právnymi opatreniami a správno-právnym rozhodovaním. Ak správny orgán nekriticky preberá závery alebo domnienky vyplývajúce z interných postupov Policajného zboru, dochádza k oslabeniu procesných garancií a k riziku nezákonného zásahu do práv dotknutej osoby. Tieto pochybenia sa následne premietajú aj do otázky využitia kontrolného psychologického vyšetrenia, ktoré predstavuje ďalší kľúčový prvok celého procesu.

Pribratie znalca ako procesná povinnosť správneho orgánu

Posudzovanie psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu predstavuje otázku výlučne odborného charakteru, ktorá presahuje rámec právneho posúdenia skutkového stavu. Správny orgán v takomto prípade nemôže vychádzať z vlastnej úvahy, administratívnych domniek ani z hodnotiacich záverov iných orgánov verejnej moci, ktoré nemajú odbornú spôsobilosť v oblasti klinickej psychológie alebo psychiatrie. Tento princíp nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 36 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, podľa ktorého je správny orgán povinný pribrať znalca vždy, ak je na odborné posúdenie skutočností rozhodujúcich pre vydanie rozhodnutia potrebný znalecký posudok.¹²

V konaniach o odňatí zbrojného preukazu z dôvodu údajnej straty psychickej spôsobilosti ide o typický prípad, v ktorom sú splnené podmienky na aplikáciu § 36 správneho poriadku. Správny orgán totiž rozhoduje o zásahu do právnej sféry jednotlivca na základe hodnotenia jeho psychického stavu, ktorý nie je možné spoľahlivo posúdiť bez odborných poznatkov. Ak správny orgán v takejto situácii nedisponuje relevantným odborným posudkom, je povinný si ho zabezpečiť vlastnou procesnou aktivitou, a to aj formou pribratia znalca. Protestná prax prokuratúry výslovne poukazuje na to, že oznámenie nadriadeného o strate psychickej spôsobilosti policajta nemôže nahradiť odborný dôkaz a nemôže byť považované za podklad, ktorý by správny orgán zbavoval povinnosti vykonať dokazovanie.¹³ V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že otázka psychickej spôsobilosti je otázkou zásadne odbornou a jej prejudikovanie bez existencie odborného posudku je v rozpore so zásadou materiálnej pravdy a so zákonnými požiadavkami na zistenie skutkového stavu

Osobitne problematický je postup správneho orgánu, ktorý namiesto pribratia znalca aplikuje právnu domnienku straty psychickej spôsobilosti len na základe nečinnosti držiteľa zbrojného preukazu alebo na základe procesne nejednoznačnej výzvy. Takýto postup vedie k obchádzaniu inštitútu znaleckého dokazovania a fakticky presúva dôkazné bremeno výlučne na účastníka konania, čo je v rozpore s povinnosťou správneho orgánu aktívne zisťovať skutkový stav veci. Pribratie znalca v týchto prípadoch nepredstavuje nadbytočný procesný krok, ale základnú garanciu zákonnosti rozhodovania.

¹¹ Usmernenie Odboru dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru č. PPZ-ODE-2025/020867/062 k postupu správneho orgánu pri preverovaní psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu, ktorý je zároveň príslušníkom Policajného zboru.

¹² § 36 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní

¹³ Protest prokurátora Kd 226/24-3300-14 zo dňa 15. 11. 2024 proti rozhodnutiu Krajského riaditeľstva PZ v Trenčíne, Odboru poriadkovej polície, č. KRPZ-TN-OPP-13-009/2024-DZ zo dňa 09.08.2024.

Z hľadiska systematiky správneho práva je potrebné zdôrazniť, že pribratie znalca podľa § 36 správneho poriadku predstavuje alternatívu k mechanickému uplatňovaniu zákonných domnienok. Ak správny orgán disponuje odborným posudkom, ktorý spoľahlivo preukazuje zachovanie alebo stratu psychickej spôsobilosti, nie je dôvod uchýľovať sa k fikciám, alebo substitúcii dokazovania administratívnymi závermi iných orgánov. Naopak, domnienka straty spôsobilosti by mala prichádzať do úvahy len vtedy, ak účastník konania marí vykonanie odborného dokazovania napriek riadnemu procesnému postupu správneho orgánu.

Absencia využívania inštitútu pribratia znalca v aplikačnej praxi tak odhaľuje systémový deficit existujúcej právnej úpravy. Správne orgány sú v dôsledku nejednoznačnosti zákona motivované uprednostňovať procesne jednoduchšie, no právne problematické riešenia, ktoré vedú k oslabeniu procesných práv dotknutých osôb. Tento stav zároveň potvrdzuje potrebu legislatívneho spresnenia procesných postupov pri posudzovaní psychickej spôsobilosti držiteľov zbrojných preukazov, najmä vo vzťahu k príslušníkom Policajného zboru.

Pribratie znalca ako štandardného procesného nástroja správneho orgánu by zároveň umožnilo jasnejšie oddeliť služobno-právnu rovinu posudzovania spôsobilosti policajta na výkon štátnej služby od správno-právnej roviny rozhodovania o zbrojnom preukaze. Takéto oddelenie by prispelo k odstráneniu aplikačných rozporov, posilnilo právnu istotu účastníkov konania a vytvorilo predpoklady pre proporcionality zásahov do práv držiteľov zbraní. Uvedené závery tvoria východisko pre formuláciu konkrétnych legislatívnych návrhov, ktorým sa venujú nasledujúce časti článku

Kontrolné psychologické vyšetrenie a jeho právne dôsledky

Kontrolné psychologické vyšetrenie policajta predstavuje osobitný inštitút, ktorý je primárne zakotvený v služobno-právnej rovine výkonu štátnej služby a upravený internými predpismi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Jeho účelom je preveriť, či policajt spĺňa podmienku duševnej spôsobilosti na výkon štátnej služby, najmä v situáciách, keď vzniknú pochybnosti o jeho psychickej stabilite alebo schopnosti bezpečne vykonávať služobné úlohy. Z hľadiska právnej povahy ide o odborné posúdenie, ktoré má významné dôsledky pre ďalšie uplatnenie služobno-právnych opatrení.¹⁴

Zásadným aplikačným problémom však je, že výsledky kontrolného psychologického vyšetrenia, resp. samotný proces jeho iniciovania, sú v praxi často nekriticky prenášané do správneho konania o odňatí zbrojného preukazu. Takýto postup vyvoláva otázku, do akej miery je možné považovať služobno-právne vyšetrenie za relevantný dôkaz v správnom konaní, ktoré sa riadi odlišnými procesnými pravidlami a zásadami.

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že kontrolné psychologické vyšetrenie vykonané v rámci Policajného zboru slúži na posúdenie spôsobilosti policajta na výkon štátnej služby, nie automaticky na posúdenie jeho spôsobilosti držať alebo nosiť zbraň v civilnom režime. Hoci medzi týmito dvoma oblasťami existuje vecná súvislosť, ide o právne odlišné režimy, ktoré sledujú rozdielne ciele a sú upravené samostatnými právnymi predpismi. Prenášanie záverov z jedného režimu do druhého bez vykonania samostatného dokazovania je preto problematické.

Osobitne citlivou otázkou je nepodrobenie sa kontrolnému psychologickému vyšetreniu. V služobno-právnej rovine môže takéto konanie zakladať porušenie služobnej disciplíny alebo viesť k prijatiu ďalších opatrení v rámci riadiacej činnosti nadriadeného. Súčasná právna úprava však neustanovuje výslovný zákonný následok v podobe fikcie straty duševnej spôsobilosti na výkon štátnej služby ani na držbu zbrojného preukazu. Napriek tomu

¹⁴ *Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 87/2018 o psychologickkej starostlivosti a Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 31/2020 o psychologickom vyšetrení v znení neskorších predpisov.*

sa v aplikačnej praxi možno stretnúť s tendenciou vykladať odmietnutie vyšetrenia ako automatický dôkaz straty spôsobilosti, čo je z hľadiska zákonnosti neudržateľné.¹⁵

Opakovane je potrebné zdôrazniť, že aktuálne metodické usmernenie Prezídia Policajného zboru výslovne zdôrazňuje, že oznámenie nadriadeného o vzniku pochybností o psychickej spôsobilosti má len notifikačný charakter a že psychický stav držiteľa zbrojného preukazu musí byť posudzovaný oprávneným odborníkom, pričom správny orgán je povinný výsledok odborného posúdenia zohľadniť, a to aj v prípade, ak ide o civilný psychologický posudok. Tento výklad predstavuje významnú korekciu predchádzajúcej praxe a posilňuje procesné garancie dotknutých osôb.

Z hľadiska správneho práva je nevyhnutné konštatovať, že kontrolné psychologické vyšetrenie nemôže nahradiť znalecké dokazovanie, pokiaľ má byť jeho výsledok použitý ako podklad pre rozhodnutie o odňatí zbrojného preukazu. Ak správny orgán považuje psychický stav držiteľa zbrojného preukazu za sporný, musí postupovať v súlade so správnym poriadkom a zabezpečiť odborné posúdenie, buď prostredníctvom výzvy na predloženie posudku podľa § 20 ods. 7 zákona č. 190/2003 Z. z., alebo pribratím znalca podľa § 36 správneho poriadku. Obchádzanie týchto procesných postupov prostredníctvom interných mechanizmov Policajného zboru vedie k oslabeniu zákonnosti rozhodovania.

Kontrolné psychologické vyšetrenie tak v systéme regulácie zbraní plní dvojité úlohu. Na jednej strane je legitímnym nástrojom ochrany verejného záujmu v rámci výkonu štátnej služby, na druhej strane však nesmie byť zneužívané ako prostriedok na obchádzanie procesných garancií v správnom konaní. Rozlíšenie týchto dvoch rovín je nevyhnutné pre zachovanie rovnováhy medzi ochranou bezpečnosti a ochranou práv jednotlivca.

V tomto kontexte sa naplno prejavuje kolízia verejného a súkromného záujmu. Verejný záujem na tom, aby štátnu službu vykonávali psychicky spôsobilí policajti a aby zbrane neboli v rukách osôb, ktoré predstavujú bezpečnostné riziko, je nepochybný a legitímny. Zároveň však existuje súkromný záujem jednotlivca na zachovaní práv vyplývajúcich zo zbrojného preukazu, ktorý je chránený zákonom a môže byť obmedzený len na základe zákonného, riadne odôvodneného a procesne korektného postupu. Práve absencia jasného zákonného prepojenia medzi kontrolným psychologickým vyšetrením a správnym konaním o zbrojnom preukaze vytvára priestor pre aplikačné excesy. Tento stav potvrdzuje potrebu legislatívneho spresnenia procesných následkov odmietnutia psychologického vyšetrenia a jasného vymedzenia dôkaznej hodnoty odborných posudkov v správnom konaní.

Kolízia verejného a súkromného záujmu pri posudzovaní spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu

Posudzovanie psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu sa odohráva v priestore výraznej kolízie verejného a súkromného záujmu. Verejný záujem na ochrane bezpečnosti, života a zdravia osôb predstavuje jeden zo základných legitímnych cieľov štátu, ktorý odôvodňuje prísnu reguláciu držby a nosenia strelných zbraní. Zároveň však platí, že aj v oblasti zbraní a streliva je štát viazaný zásadou zákonnosti a povinnosťou rešpektovať základné práva a oprávnené záujmy jednotlivca. Verejný záujem sa v tomto kontexte prejavuje predovšetkým v snahe predchádzať rizikovým situáciám, ktoré by mohli vzniknúť v dôsledku použitia zbrane osobou so zníženou alebo narušenou psychickou spôsobilosťou. Tento preventívny rozmer je osobitne výrazný pri príslušníkoch Policajného zboru, ktorí majú v rámci výkonu štátnej služby oprávnenie nosiť a používať služobnú zbraň a ktorých činnosť je spojená so zvýšenou mierou zodpovednosti. Z pohľadu štátu je preto legitímne, aby disponoval

¹⁵ PAGÁČ, M. Kontrolné psychologické vyšetrenie v kontexte posúdenia negatívnych podmienok spoľahlivosti príslušníka Policajného zboru. In: *Policajná teória a prax*. 2024, č. 2, 2024, str. 118-131

nástrojmi umožňujúcimi rýchlu a účinnú reakciu na vznik pochybností o psychickej spôsobilosti policajta.

Na druhej strane stojí súkromný záujem jednotlivca, ktorý je držiteľom zbrojného preukazu a ktorému tento preukaz zakladá zákonné oprávnenie držať alebo nosiť zbraň v civilnom sektore. Hoci držba zbrane nie je základným právom v ústavnom zmysle, ide o zákonom priznané oprávnenie, ktoré je súčasťou právnej istoty jednotlivca a môže byť obmedzené alebo odňaté len spôsobom ustanoveným zákonom. Akýkoľvek zásah do tohto oprávnenia musí byť preto založený na zákonom dôvode, musí sledovať legitímny cieľ a musí byť primeraný.

Kolízia verejného a súkromného záujmu sa vyostruje najmä v situáciách, keď sú do správneho konania o zbrojnom preukaze prenášané závery alebo opatrenia prijaté v rámci služobno-právneho vzťahu. Policajt sa v takom prípade ocitá v osobitnom postavení „hybridného subjektu“, ktorého právne postavenie je súčasne determinované právom štátnej služby a právom správnym. Rizikom tohto postavenia je, že zásahy legitímne v služobno-právnej rovine môžu byť bez ďalšieho považované za dostatočné aj na obmedzenie práv v rovine správneho práva.

Z hľadiska princípu proporcionality je však nevyhnutné rozlišovať medzi opatreniami, ktorých cieľom je okamžitá ochrana verejného záujmu v rámci výkonu štátnej služby, a rozhodnutiami, ktoré majú trvalejší dopad na právne postavenie jednotlivca v civilnej sfére. Odobratie služobnej zbrane alebo iniciovanie kontrolného psychologického vyšetrenia možno považovať za primerané preventívne opatrenia, ak sú založené na dôvodných pochybnostiach. Odňatie zbrojného preukazu však predstavuje kvalitatívne odlišný zásah, ktorý si vyžaduje vyšší štandard preukázania dôvodov a prísnejšie procesné záruky.

Zvláštnu pozornosť si vyžaduje otázka rovnosti v právach. Ak by sa na policajtov ako držiteľov zbrojného preukazu uplatňoval prísnejší alebo menej garantovaný režim než na ostatných držiteľov, dochádzalo by k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania. Verejný záujem na bezpečnosti nemôže byť legitímne presadzovaný prostredníctvom oslabovania procesných práv len určitej kategórie osôb, a to ani vtedy, ak ide o osoby vykonávajúce štátnu službu. Naopak, zvýšené nároky na zodpovednosť štátu by mali viesť k posilneniu procesnej precíznosti, nie k jej redukcii.

Kolízia verejného a súkromného záujmu sa v aplikačnej praxi často rieši prostredníctvom zjednodušených postupov, ktoré uprednostňujú rýchlosť a administratívnu efektívnosť pred dôsledným rešpektovaním zákonných postupov. Takýto prístup však z dlhodobého hľadiska oslabuje dôveru v zákonnosť rozhodovania orgánov verejnej moci a vytvára priestor pre arbitrárne zásahy do práv jednotlivca. Práve v oblasti zbraní a streliva, ktorá je spoločensky citlivá, by mala byť zákonnosť a predvídateľnosť postupov posilnená, nie relativizovaná.

Vyváženie verejného a súkromného záujmu preto nemožno dosiahnuť prostredníctvom nejasných právnych konštrukcií alebo neformálnych presahov medzi jednotlivými právnymi režimami. Vyžaduje si jasnú zákonnú úpravu, ktorá jednoznačne vymedzí procesné postupy, dôkazné štandardy a právne následky jednotlivých krokov. Identifikácia sporných bodov existujúcej internej a zákonnej úpravy, ktoré tento balans narúšajú, je predmetom nasledujúcej kapitoly

Sporné body internej a zákonnej úpravy pri posudzovaní spôsobilosti policajta

Analýza procesu odobratia služobnej zbrane, oznámenia nadriadeného o zmenách v spôsobilosti policajta a následného správneho konania o odňatí zbrojného preukazu odhaľuje viacero systémových rozporov existujúcej právnej úpravy. Ide o nedostatky, ktoré sa neprejavujú len v jednotlivých excesoch aplikačnej praxe, ale majú štrukturálny charakter a

priamo vyplývajú z nejasného rozhrania medzi internou reguláciou výkonu štátnej služby a zákonnou úpravou správneho konania na úseku zbraní a streliva.

Prvým zásadným sporným bodom je absencia jasného rozlíšenia medzi vznikom pochybnosti o psychickej spôsobilosti a jej samotnou stratou. Súčasná právna úprava umožňuje nadriadenému policajta reagovať na vznik pochybností preventívnymi opatreniami, avšak neustanovuje, aký právny význam majú tieto pochybnosti v ďalších procesoch. V aplikačnej praxi tak dochádza k neodôvodnenému posunu, keď sa pochybnosť implicitne vykladá ako ekvivalent straty spôsobilosti, a to bez existencie odborného posúdenia. Tento posun je v rozpore so zásadou právnej istoty a so základnými princípmi správneho konania. Ak má mať strata psychickej spôsobilosti za následok zásah do právnej sféry jednotlivca, musí byť založená na spoľahlivo zistenom skutkovom stave, nie na preventívnej úvahe alebo administratívnom hodnotení.

Ďalším problematickým aspektom je rozsah, v akom interné predpisy Policajného zboru fakticky determinujú postup správnych orgánov. Interné akty riadenia sú legitímnym nástrojom organizácie výkonu štátnej služby, nemôžu však vytvárať nové právne následky v oblasti správneho práva ani nahrádzať zákonom predpokladané procesné postupy. Ak sa odobratie služobnej zbrane alebo výsledky kontrolného psychologického vyšetrenia používajú ako rozhodujúci podklad pre odňatie zbrojného preukazu bez samostatného správneho dokazovania, dochádza k neprípustnému presahu internej regulácie do zákonnej úpravy. Tento stav oslabuje princíp zákonnosti a vytvára priestor pre neformálne rozhodovanie bez dostatočných procesných záruk.

Oznámenie nadriadeného o zmenách v spôsobilosti policajta predstavuje ďalší sporný bod, najmä pokiaľ ide o jeho dôkaznú hodnotu. Zákon č. 190/2003 Z. z. toto oznámenie síce predpokladá, nijako však nedefinuje, do akej miery je ním správny orgán viazaný. V dôsledku toho sa v praxi objavujú tendencie považovať oznámenie nadriadeného za takmer determinujúci dôkaz straty psychickej spôsobilosti. Takýto výklad je v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov a s povinnosťou správneho orgánu zisťovať skutkový stav nezávisle. Oznámenie nadriadeného môže byť legitímnym impulzom na začatie konania alebo na preverenie splnenia zákonných podmienok, nemôže však samo osebe nahradiť odborný dôkaz o psychickej spôsobilosti.

Významným deficitom súčasnej úpravy je aj nejednoznačnosť právnych následkov odmietnutia kontrolného psychologického vyšetrenia v služobno-právnej rovine. Zákon výslovne neupravuje, či a za akých podmienok možno z odmietnutia vyvodit' fikciu straty psychickej spôsobilosti. Napriek tomu sa v aplikačnej praxi možno stretnúť s postupmi, ktoré odmietnutie vyšetrenia automaticky spájajú so stratou spôsobilosti a následne s odňatím zbrojného preukazu. Takýto postup obchádza zákonom ustanovené mechanizmy dokazovania a oslabuje procesné práva dotknutej osoby. Ak má zákonodarca v úmysle spájať s odmietnutím vyšetrenia konkrétne právne následky, musí tak urobiť výslovne a za súčasného vymedzenia procesných záruk, ktoré zabránia svojvoľnému uplatňovaniu tejto fikcie.

Osobitným problémom je aj systematické nevyužívanie inštitútu pribratia znalca v správnom konaní. Napriek tomu, že psychická spôsobilosť je otázkou výlučne odbornou, správne orgány v praxi často uprednostňujú jednoduchšie procesné postupy pred zabezpečením nezávislého znaleckého posúdenia. Tento prístup vedie k presunu dôkazného bremena na účastníka konania a k oslabeniu zásady materiálnej pravdy. Nedostatočné využívanie znaleckého dokazovania zároveň prehĺbuje kolíziu medzi služobno-právnu a správno-právnu rovinou a zvyšuje riziko, že rozhodnutia o zbrojných preukazoch budú založené skôr na administratívnych domnienkach než na odborných záveroch.

Odborné stanoviská k legislatívnej úprave (*de lege ferenda*)

Na základe uvedených zistení možno formulovať nasledujúce odborné stanoviská a odporúčania k legislatívnej úprave:

1. Výslovné rozlíšenie pochybnosti a straty psychickej spôsobilosti

Zákonná úprava by mala jednoznačne rozlišovať medzi vznikom pochybnosti o psychickej spôsobilosti a jej samotnou stratou. Pochybnosť môže legitímne zakladať preventívne opatrenia a iniciovať proces preverovania, avšak strata spôsobilosti musí byť vždy výsledkom odborného posúdenia. Takéto rozlíšenie by zabránilo aplikačným excesom, pri ktorých sa preventívne opatrenia neoprávnene premieňajú na definitívne zásahy do práv.

2. Normatívne ukotvenie dôkaznej hodnoty oznámenia nadriadeného

Oznámenie nadriadeného o zmenách v spôsobilosti policajta by malo byť zákonom výslovne definované ako notifikačný podklad bez prejudiciálneho účinku. Zákon by mal explicitne ustanoviť, že správny orgán nie je obsahom oznámenia viazaný a je povinný vykonať vlastné dokazovanie. Tým by sa posilnila nezávislosť správneho rozhodovania a eliminovalo riziko automatizácie v aplikačnej praxi.

3. Posilnenie úlohy znaleckého dokazovania v správnom konaní

Legislatívna úprava by mala výslovne zdôrazniť povinnosť správneho orgánu zabezpečiť odborné posúdenie psychickej spôsobilosti, ak je táto otázka sporná. Pribratie znalca by malo byť v takýchto prípadoch štandardným postupom, nie výnimočným riešením. Tento prístup by bol v súlade so správnym poriadkom a so zásadou materiálnej pravdy a zároveň by reflektoval požiadavky aplikačnej praxe.

4. Precizovanie právnych následkov odmietnutia psychologického vyšetrenia

Ak má zákonodarca v úmysle spájať s odmietnutím psychologického vyšetrenia konkrétne právne následky, musí tak urobiť výslovne a za jasne vymedzených podmienok. Fikcia straty psychickej spôsobilosti by mala prichádzať do úvahy až po preukázanom marení odborného dokazovania a pri súčasnom zachovaní procesných záruk dotknutej osoby. Súčasná nejednoznačnosť v tejto oblasti je zdrojom právnej neistoty a aplikačných rozporov.

5. Systémové prepojenie služobno-právnej a správno-právnej úpravy

Za kľúčové možno považovať legislatívne riešenia, ktoré systematicky prepoja zákon č. 73/1998 Z. z. a zákon č. 190/2003 Z. z. tak, aby bolo zrejmé, aké účinky majú služobno-právne opatrenia na správne konanie o zbrojnom preukaze. Návrhy legislatívnych zmien, ktoré smerujú k tomuto cieľu, predstavujú racionálnu reakciu na identifikované aplikačné problémy a vytvárajú predpoklady pre vyváženú verejnú a súkromnú záujmu.

Záver

Predložená analýza poukazuje na systémové nedostatky existujúcej právnej úpravy a aplikačnej praxe pri posudzovaní psychickej spôsobilosti policajta v kontexte odobratia služobnej zbrane a následného správneho konania o odňatí zbrojného preukazu. Identifikované problémy nevznikajú ako dôsledok individuálnych pochybení, ale sú výsledkom nejasného normatívneho rozhrania medzi služobno-právnou reguláciou výkonu štátnej služby a správno-právnou úpravou držby strelných zbraní v civilnom sektore. Z vykonanej analýzy vyplýva, že súčasná právna úprava nedostatočne rozlišuje medzi preventívnymi opatreniami prijímanými v rámci riadiacej činnosti nadriadeného a rozhodnutiami, ktoré majú trvalý dopad na subjektívne práva jednotlivca. Odobratie služobnej zbrane a iniciovanie kontrolného psychologického vyšetrenia sú legitímnymi nástrojmi ochrany verejného záujmu, ich automatické alebo nekritické prenášanie do správneho konania o zbrojnom preukaze však vedie k oslabeniu procesných záruk a riziku nezákonných zásahov do právnej sféry držiteľa zbrojného preukazu.

Osobitne problematickým javom je nahrádzanie odborného dokazovania administratívnymi domnienkami alebo hodnotiacimi závermi nadriadených, ktorí nie sú

oprávnení posudzovať psychickú spôsobilosť z odborného hľadiska. Takýto postup je v rozpore so zásadou materiálnej pravdy, zásadou voľného hodnotenia dôkazov a s požiadavkou proporcionality zásahov do práv jednotlivca. Protestná prax prokuratúry v tejto oblasti potvrdzuje, že bez existencie odborného posudku alebo znaleckého dokazovania nemožno legitímne dospieť k záveru o strate psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu

Výsledkom je stav právnej neistoty, v ktorom správne orgány uprednostňujú procesne jednoduchšie riešenia pred zákonne korektnými postupmi, čo paradoxne oslabuje aj samotný verejný záujem na bezpečnosti. Práve preto je nevyhnutné pristúpiť k legislatívnemu spresneniu existujúcej úpravy tak, aby boli jasne definované procesné postupy, dôkazné štandardy a právne následky jednotlivých krokov.

Legislatívne spresnenie procesov posudzovania psychickej spôsobilosti policajta je nevyhnutným predpokladom pre posilnenie zákonnosti, právnej istoty a dôvery v rozhodovanie orgánov verejnej moci. Len jasná, systematická a procesne vyvážená právna úprava môže zabezpečiť, aby ochrana verejného záujmu nebola dosahovaná na úkor základných princípov právneho štátu, ale v súlade s nimi.

Literatúra

KRAVÁR, Rastislav. *Zákon o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru*. Eurokódex, 2020. ISBN 978-80-8155-090-4

PAGÁČ, Martin. Kontrolné psychologické vyšetrenie v kontexte posúdenia negatívnych podmienok spoľahlivosti príslušníka Policajného zboru. In: *Policajná teória a prax*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 2024, č. 2. ISSN 1335-1370.

Právne pramene:

Zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície

Zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní

Protest prokurátora Kd 226/24-3300-14 zo dňa 15. 11. 2024 proti rozhodnutiu Krajského riaditeľstva PZ v Trenčíne, Odboru poriadkovej polície, č. KRPZ-TN-OPP-13-009/2024-DZ zo dňa 09.08.2024

Interné pramene:

Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 87/2018 o psychologickom starostlivosti

Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 31/2020 o psychologickom vyšetrení v znení neskorších predpisov

Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 152/2023 o pridelení, nosení, ukladaní a zabezpečení zbraní a nábojov

Usmernenie Odboru dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru č. PPZ-ODE-2025/020867/062 k postupu správneho orgánu pri preverovaní psychickej spôsobilosti držiteľa zbrojného preukazu, ktorý je zároveň príslušníkom Policajného zboru

Keywords: administrative proceedings, conflict between public and private interests, control psychological examination, expert evidence, expert appointment, firearms and ammunition, firearms licence, Police Force, preventive measures, public service.

Summary

The article examines preventive measures applied within the public service of police officers and their impact on the legal position of firearms licence holders. It focuses in particular on the process of withdrawing a service weapon, the notification by a superior authority regarding changes in an officer's fitness, and the subsequent administrative proceedings concerning the revocation of a firearms licence. The author analyses the legal nature of the individual stages of this process and highlights the unclear boundary between service-law mechanisms and administrative-law procedures aimed at protecting the public interest. Special attention is paid to the evidentiary value of a superior's notification, the use of control psychological examinations, and the obligation of the administrative authority to secure expert assessment of psychological fitness. The article identifies several systemic deficiencies in the current legal framework and administrative practice that may lead to a weakening of the procedural rights of the persons concerned. In the context of the principle of proportionality, the conflict between public and private interests in decision-making on firearms licences is examined. The conclusion presents expert opinions and proposals for legislative amendments *de lege ferenda* aimed at strengthening legal certainty and the lawfulness of decision-making.

pplk. JUDr. Martin Pagáč
oddelenie organizácie a právneho zastupovania
vnútorný odbor
Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Trenčíne
Jilemnického 1, Trenčín 911 42
e-mail: martin.pagac@minv.sk

Recenzent: doc. JUDr. Robert Odler, PhD.